

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง การตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผล

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง กระเช้าสีดา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การตั้งคำถามและตอบคำถามเชิงเหตุผล

รายวิชา พื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

การตั้งคำถามคืออะไร

การตั้งคำถาม เป็นการตั้งประเด็นหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดจากการอ่าน การดู การสังเกต การฟังและการดู หรือการรับรู้ แล้วตั้งคำถามเป็นข้อหรืออาจตั้งเป็นประโยค ซึ่งการตั้งคำถามที่ดีควรเป็นคำถามที่มีเหตุผล เพื่อให้ผู้ฟังเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา

ลักษณะของคำถามเชิงเหตุผล

คำถามที่ดีควรเป็นคำถามเชิงเหตุผลและคิดวิเคราะห์ มักใช้คำว่า “เพราะเหตุใด เพราะอะไร ทำไม อะไรอย่างไร สาเหตุใด” เพื่อเป็นการใช้ความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล รู้จักวิเคราะห์ข้อความ และคิดหาหลักฐานและเหตุผลมาเขียนประกอบ

หลักทั่วไปของการตั้งคำถามและตอบคำถามจากการฟัง การดู และการอ่าน

๑. ก่อนตั้งคำถาม เราควรตั้งใจฟัง ตั้งใจดู หรือตั้งใจอ่าน เพื่อทำความเข้าใจกับเรื่องนั้น ๆ
๒. จดบันทึกระหว่างการฟัง การดู การอ่าน ในเรื่องที่สนใจหรือมีข้อสงสัย ได้แก่ “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ผลเป็นอย่างไร”
๓. จับใจความหรือประเด็นสำคัญของเรื่องที่ฟัง ดู หรืออ่าน ให้ได้
๔. ตั้งคำถามที่ ชัดเจนตรงประเด็นไม่กำกวม ให้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ
๕. ใช้ภาษาที่สุภาพ เข้าใจง่าย และใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์หรืออคติ
๖. มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดหลายแง่มุม เพื่อจะได้คำถามที่หลากหลายแนวคิด

แนวการตั้งคำถามเชิงเหตุผล

๑. เริ่มจากการตั้งคำถาม “ทำไม อะไร เพราะเหตุใด”
๒. ในเรื่องกล่าวถึงอะไรบ้าง
๓. เรื่องนี้มีจุดประสงค์อย่างไร
๔. ข้อเท็จจริงคืออะไร และข้อคิดเห็นคืออะไร
๕. ข้อความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด
๖. ข้อคิดหรือความรู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์คือ อะไร

ตัวอย่างคำถามเชิงเหตุผล

- ตัวละครในเรื่องมีนิสัยอย่างไร นิสัยนั้นส่งผลต่อชีวิตเขาหรือไม่ เพราะอะไร
- เพราะเหตุใดเราต้องประหยัdnน้ำในหน้าแล้ง
- เพราะเหตุใดฝนจึงตกหนักในช่วงฤดูฝน
- สาเหตุที่เราต้องปฏิบัติตามกฎจราจรในการขับขีรถยนต์คืออะไร
- ผลกระทบจากการเกิดโรคระบาดโควิด ๑๙ มีอะไรบ้าง เพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น

การตอบคำถามอธิบายเหตุผล

เป็นการเขียนตอบที่ต้องใช้ความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ต้องรู้จักวิเคราะห์ข้อความ และคิดหาเหตุผลมาเขียนประกอบ